

Визначення нітратів у воді

Визначення нітратів проводять різними методами: за допомогою сплаву Едварда з титриметричним або колориметричним закінченням, фотометричним методом з фенілдисульфоною кислотою або з саліцилатом натрію.

1. Визначення за допомогою сплаву Дебарда (або алюмінієвої фольги) з титриметричним або колориметричним закінченням. Метод заснований на обробці проби води сплавом Едварда у лужному середовищі. При цьому нітрати та нітроти відновляються до аміаку, який відганяють та поглинають розчином кислоти з індикатором. Одержаний розчин або фотометрують, або титрують розчином лугу. Вміст нітратів можна попередньо визначити методом діазотування з наступною азосполукою.

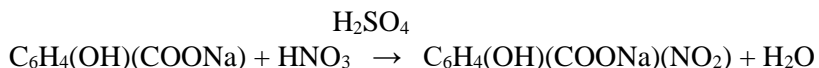
За різницею двох результатів розраховують вміст нітратного азоту.

Фотоколориметричне визначення NO_3^-

а) з фенілдисульфоною кислотою (ДСТ на питну воду). Метод заснований на взаємодії NO_3^- з фенілдисульфоною кислотою з утворенням нітропохідних фенолу, котрі утворюють з лугом сполуки жовтого кольору. Вимірюють інтенсивність забарвлення на фотоелектроколориметрі з синім фільтром, визначають вміст NO_3^- за градуувальник графіком.

Чутливість визначення – 0,1 мг/л.

б) з саліцилатом натрію (ДСТ на питну воду). Можна визначити вміст NO_3^- від 0,1 до 20 мг/л без розведення. Метод заснований на взаємодії NO_3^- з саліцилатом натрію в середовищі концентрованої сірчаної кислоти з утворенням солі нітросаліцилової кислоти жовтого кольору (у лужному середовищі).

Оптичну густину одержаного розчину вимірюють на фотоелектроколориметрі. Чутливість визначення – 0,1 мг/л.

Заважають визначенню:

1) колір води. Усувають додатком у пробу води ($V_{\text{пр}} = 150$ мл) суспензії $\text{Al}(\text{OH})_3$, перемішують декілька хвилин, фільтрують;

2) Cl^- - іони ($C > 200$ мг/л), Усувають їх дію осадженням AgNO_3 та фільтруванням ;

3) NO_2^- - іони ($C > 1-2$ мг/л). Усувають випаруванням ($V_{\text{пр}} = 20$ мл) на водяній бані до сухого залишку з добавкою 0,05 г $(\text{NH}_4)_2\text{SO}_4$;

4) залізо ($C > 0,5$ мг/л). Усувають додаванням 8-10 крапель калію-натрію виннокислового, при більшому вмісті Fe^{3+} пробу води обробляють суспензією $\text{Al}(\text{OH})_3$.

Хід аналізу

Аналізований розчин

Контрольні проби

$V_{\text{пр}} = 10$ мл → фарфорова чашка

0, 0.5, 1.0, 2.0, 3.0, 4.0, 6.0, 10.0 мл KNO_3 (0,01 мг N/мл)

Колориметричні пробірки ($V=10$ мл) + H_2O до мітки + 1 мл 0,5 % саліцилати натрію нагрівають на водяній бані до сухого залишку, охолоджують, + 1 мл H_2SO_4 , розтирають скляною паличкою

t стояння– хв.+ 5-10 мл H_2O → $V_{\text{в.к.}} = 50$ мл

+ 7 мл 10 н NaOH + H_2O до позначки, перемішують.

Фотометрують з фіолетовим фільтром одразу ж (через 10 хв. забарвлення змінюється).
Будують градувальник графік залежності оптичної густини від об'єму стандартних розчинів KNO_3 . Вимірюють оптичну густину аналізованої проби, за графіком визначають V_{KNO_3} .

$$C(\text{NO}_3^-), \text{ мг/л} = \frac{T_r \cdot M(\text{NO}_3^-) \cdot V(\text{KNO}_3) \cdot 1000}{M(\text{N}) \cdot V_{\text{пр.}}}$$

Зробити висновок про відповідність вмісту NO_3^- у воді МПК.

Тести для самоконтролю

1. При визначенні лікарської субстанції методом фотометрії будують криву фотометричного титрування, яка є графіком залежності:

- зміни оптичної густини від об'єму титранту;
- виправленої оптичної густини від довжини хвилі;
- інтенсивності випромінювання, яке пройшло крізь розчин, від довжини хвилі;
- зміни молярного коефіцієнта поглинання від довжини хвилі;
- зміни питомого коефіцієнта поглинання від довжини хвилі.

2. Для вибору аналітичної довжини хвилі в методі фотометрії на базі експериментальних даних будують графік залежності:

- довжини хвилі (λ) від концентрації (C);
- оптичної густини (A) від концентрації розчину (C);
- оптичної густини (A) від температури (t);
- довжини хвилі (λ) від концентрації (C) та температури (t);
- оптичної густини (A) від довжини хвилі (λ).

3. Концентрацію калій перманганату в розчині визначають фотометричним методом аналізу. Указати величину, яку при цьому вимірюють:

- потенціал напівхвилі;
- кут обертання площі поляризованого променя;
- показник заломлення;
- оптичну густину;
- потенціал індикаторного електроду.

4. Для отримання оптимальних результатів при фотометричних вимірюваннях попередньо підбирають аналітичну довжину хвилі. Щоб вибрати аналітичну довжину хвилі будують криву світлопоглинання. Крива світлопоглинання – це:

- графік залежності оптичної густини розчину від довжини світлової хвилі, що падає;
- графік залежності оптичної густини розчину від концентрації забарвленого розчину;
- графік залежності інтенсивності світлового потоку від товщини поглинаючого шару;
- графік залежності оптичної густини від товщини поглинаючого шару;
- графік залежності інтенсивності забарвлення від концентрації.

5. Фізико-хімічні методи аналізу використовують для кількісного визначення лікарських речовин. Указати метод, який ґрунтується на визначенні оптичної густини розчину:

- потенціометрія;
- полярографія;
- спектрофотометрія;
- кулонометрія;
- електрогравіметрія.

6. Важливою аналітичною характеристикою досліджуваної речовини у фотометрії є питомий коефіцієнт світлопоглинання. У фотометричному аналізі питомий коефіцієнт світлопоглинання використовується для:

- обчислення рефрактометричного фактора;
- визначення ступеня дисоціації;

- в) розрахунку редокс-потенціалу системи;
- г) розрахунку концентрації речовини у розчині;
- д) визначення інтенсивності флуоресценції речовини.

7. Фотоколориметричний метод аналізу базується на вимірюванні:

- а) кількості УФ-світла, розсіяного речовиною;
- б) кількості УФ-світла, поглинутого речовиною;
- в) кількості ІЧ-світла, поглинутого речовиною;
- г) кількості видимого світла, розсіяного речовиною;
- д) кількості видимого світла, поглинутого речовиною.

8. Величина молярного коефіцієнта світлопоглинання ϵ залежить від:

- а) товщини шару;
- б) концентрації;
- в) густини;
- г) природи речовини;
- д) площі поверхні.